

หู่ชื้อ จอห์น ดิวอี้ กับ 4 พฤษภาคม 1919

ณัช ภิญญไฉฉวนซีฟ

จุดมุ่งหมายของบทความนี้ มุ่งศึกษาถึงความคิดและบทบาทของ หู่ชื้อ (Hu Shih) หู่ชื้อเป็นปัญญาชนและผู้นำคนหนึ่งในการเคลื่อนไหว 4 พฤษภาคม 1919 (The May Fourth Movement) เขาได้พยายามนำแนวความคิดของจอห์น ดิวอี้ (John Dewey 1859-1952 นักปรัชญาและนักการศึกษาชาวอเมริกัน) มาปรับใช้กับสังคมจีนในช่วงที่สังคมจีนกำลังเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ทั้งที่มาจากภายในและภายนอก บทความนี้ได้กล่าวถึงสภาพสังคมจีนในช่วงนั้นอย่างสั้น ๆ รวมทั้งปัญหาที่หู่ชื้อประสบในการนำเอาแนวความคิดของ จอห์น ดิวอี้ มาปรับใช้ในสังคมจีนตอนนั้น ก่อนหน้าที่จอห์น ดิวอี้ จะเดินทางมายังประเทศจีน เขาได้แวะที่ญี่ปุ่นเพื่อบรรยายเกี่ยวกับปรัชญาและการศึกษาตะวันตก ปัญญาชนจีนกลุ่มหนึ่งจึงได้เชิญจอห์น ดิวอี้มาบรรยายต่อที่ประเทศจีน

เป็นที่ทราบกันดีว่า 4 พฤษภาคม 1919 เป็นวันที่มีความสำคัญอย่างยิ่งวันหนึ่งในประวัติศาสตร์จีน ปัญญาชนจีนกำลังแสวงหาแนวทางแก้ไขปัญหาของสังคมจีนอย่างรีบด่วน การรุกรานจากจักรวรรดินิยมต่างชาติได้ทำให้นักศึกษา ปัญญาชน ตระหนักถึงปัญหาความอยู่รอดของประเทศ มิให้ต้องตกเป็นอาณานิคมของชาติมหาอำนาจ

กลไกของรัฐบาลกลางในตอนนั้น ไม่สามารถทำหน้าที่รักษาระเบียบของสังคม และผลักดันการพัฒนาประเทศได้อีกต่อไป กอปรกับขุนศึก (Warlord) กลุ่มต่าง ๆ ได้ตั้งตนเป็นใหญ่ในเขตอิทธิพลของตนเอง และพยายามปราบปรามปัญญาชน นักคิดนักเขียน ผู้ทำหน้าที่เป็นพลังนำในการแก้ไขปัญหาของประเทศ¹

อาจกล่าวได้ว่าประเทศจีนในช่วงนั้น ได้ถูกทำลาย

ด้วยอุดมการณ์ใหม่ ๆ ก่อนหน้าที่ซุน ยัตเซ็น (Sun Yat-sen) จะโค่นล้มราชวงศ์ฉิง (Ching Dynasty) ในปีค.ศ. 1911 กระแสความคิดจากตะวันตก เช่นประชาธิปไตย (Democracy) ได้เริ่มเข้ามามีอิทธิพลต่อปัญญาชนจีนอุดมการณ์ใหม่ ๆ ได้ท้าทายความคิด ความเชื่อดั้งเดิม เช่น ลัทธิขงจื้อกลายเป็นเป้าหมายของการโจมตีจากปัญญาชนจีน นักคิดนักเขียน และปัญญาชนที่ผ่านการศึกษากจากตะวันตก ระบบครอบครัวของจีนก็เริ่มถูกท้าทายโดยคนรุ่นใหม่ ปัญญาชนอย่างเช่น หู่ซื่อ และเฉิน ตูซิว (Chen Tu-hsiu) เริ่มเข้ามามีบทบาท พวกเขาได้พยายามเคลื่อนไหวเพื่อสร้างวัฒนธรรมแบบใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะลบล้างความคิด ความเห็นในสังคมประเพณีโบราณของจีน² (ก่อนหน้านั้น คนที่เข้ามาทำราชการจะต้องผ่านการสอบคัดเลือก โดยผู้ที่เข้าสอบจะต้องรู้คำสอนของขงจื้ออย่างแตกฉาน ต่อมา ระบบการสอบคัดเลือกของจีนได้ถูกยกเลิกในปี ค.ศ.1905)

ทางด้านเศรษฐกิจ ประเทศจีนในช่วงนั้นประสบกับปัญหาข้าวขาดแคลนแพง ปัญหาความยากจนเป็นปรากฏการณ์ที่พบเห็นได้โดยทั่วไป ประชาชนส่วนใหญ่มีชีวิตแบบแร้นแค้น ปัญหาปากท้องได้ทำให้ประชาชนตระหนักถึงสภาพทางเศรษฐกิจของตนเอง

หู่ซื่อ กับลัทธิการทดลอง (Experimentalism)

หู่ซื่อ เป็นผู้หนึ่งที่ร่วมออกวารสาร “เยาวชนใหม่” (ซินซิงเหียนยฺน) เพื่อให้ความรู้แก่ประชาชนทั่วไป ในขณะที่ศึกษาอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา (1910-1917) เขาได้มีโอกาสศึกษากับจอห์น ดิวอี้ (มหาวิทยาลัยโคลัมเบีย) ก่อนหน้าที่จะมาศึกษากับ จอห์น ดิวอี้ หู่ซื่อได้รับอิทธิพลทางความคิดจากจอห์น สจ๊วต มิลล์ (John Stuart Mill) โทมัส ฮักซลีย์ (Thomas Huxley) และมองเตสกีเอร์ (Montesquieu) โดยผ่านทางเหลียง ชีเซา (Liang Chi-Chao 1873 - 1929) ซึ่งเป็นนักปฏิรูปและผู้นำทางภูมิปัญญาในช่วงนั้น³

ในปี 1910 หู่ซื่อได้ผ่านการสอบคัดเลือกเพื่อมาศึกษาต่อในสหรัฐอเมริกา ในขณะที่อยู่ในสหรัฐอเมริกา หู่ซื่อได้เริ่มสนใจงานเขียนของจอห์น ดิวอี้ ซึ่งต่อมาในงานเขียนอื่น ๆ หู่ซื่อได้ประกาศว่าจอห์น ดิวอี้มีอิทธิพลต่อความคิดพื้นฐานของเขาเป็นอย่างมาก หู่ซื่อได้เสนอวิทยานิพนธ์ปริญาเอกเรื่อง The Development of the Logical Method in Ancient China ต่อมหาวิทยาลัยโคลัมเบียในปี ค.ศ.1917 ซึ่งมีจอห์น ดิวอี้ เป็นที่ปรึกษาในการเขียน หู่ซื่อได้ศึกษาปรัชญาจีนในเชิงวิเคราะห์ ระเบียบวิธีศึกษาก็แตกต่างกับนักวิชาการจีนรุ่นก่อนหน้าเขา เราสามารถสรุปเนื้อหาสาระสำคัญของวิทยานิพนธ์ได้ดังนี้

“เมื่อได้มีการศึกษาเรื่องต่าง ๆ อย่างลึกซึ้ง ความรู้ของเราจะขยายไปสู่อัจฉริยะ และเมื่อถึงจุดนั้นแล้ว แนวความคิดก็จะถูกนำมาสร้างสรรค์ให้เป็นจริง เมื่อความคิดกลายเป็นสิ่งที่จริงขึ้นมาจิตใจของเราจะได้รับการแก้ไข มีการปรับปรุงบุคลิกภาพในแต่ละบุคคล ครอบครัวจะเป็นระเบียบ เมื่อครอบครัวมีระเบียบวินัย ก็จะทำให้การบริหารงานของรัฐเป็นไปด้วยดี และเมื่อบรรดารัฐต่าง ๆ มีการบริหารการปกครองอย่างดี โลกทั้งโลกย่อมมีสันติสุข”⁴

เมื่อพิจารณาความคิดของหู่ซื่อจากข้อความที่อ้างมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าหู่ซื่อมองโลกไปในแง่ดี เขาเชื่อว่า บัจเจกชนสามารถพัฒนาศักยภาพของตนให้บรรลุถึงจุดสูงสุด และเมื่อบัจเจกชนได้รับการพัฒนา ก็จะส่งผลกระทบต่อสังคมโดยรวม เขายังเชื่ออีกว่าความพยายามและความฉลาดของมนุษย์สามารถทำให้สิ่งต่าง ๆ บรรลุความสำเร็จได้

ลัทธิการทดลอง ซึ่งเขาได้ศึกษาจากจอห์น ดิวอี้ ทำให้หู่ซื่อมองสังคมประเพณีจีนโบราณด้วยการวิเคราะห์วิจารณ์ เขาได้อธิบายลัทธิการทดลองว่า

“ประการแรก ในทัศนะของนักทดลอง สังธรรม (Truth) เป็นค่าที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่อง จะมีความหมายเมื่อพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป และมักจะขึ้นอยู่กับการประเมินผลภายใต้ประสบการณ์ที่ใหม่ ประการที่สอง ระเบียบวิธีตามแนววิทยาศาสตร์นั้น มีรากฐานอยู่ในการวิเคราะห์ปัญหาทางสังคมและปัญหาทางด้านสติปัญญาเป็นกรณี ๆ ไป”⁵

หู่ซื่อคิดว่าลัทธิการทดลองสามารถนำมาปรับใช้ใน

*Hu Shih as a schoolboy,
from a photograph
taken shortly before his
departure from Shang-
hai in 1910*

จีน เนื่องจากลัทธิการทดลองได้รับการนำไปปฏิบัติและ
ประสบผลสำเร็จมาแล้วในสังคมตะวันตก ลัทธิ
การทดลองตั้งอยู่บนสมมุติฐานที่ว่า การเปลี่ยนแปลงจะ
ต้องเป็นแบบค่อยเป็นค่อยไป ประสิทธิภาพสามารถนำ
ทางให้มนุษย์ ประสิทธิภาพสามารถถูกเปลี่ยนเป็นจุดมุ่ง
หมายที่สร้างสรรค์⁶

กล่าวอย่างสั้น ๆ หู่ชื้อเป็นตัวแทนของความคิดเสรี
นิยม (Liberalism) เขาต้องการเห็นประเทศจีนที่ทันสมัย
และเจริญรุดหน้า เขาคิดว่ามนุษย์สามารถเป็นอิสระจาก
ข้อจำกัดต่าง ๆ ที่สังคมกำหนดขึ้น เขาเชื่อในความคิดที่
เป็นวิทยาศาสตร์และคิดว่าผลจากการทดลองจะนำทางใน
การนำเอาไปปฏิบัติ และมีความศรัทธาในคนธรรมดา
สามัญที่สามารถปกครองตนเอง เมื่อเขาเห็นการปฏิวัติปี
ค.ศ.1911 ประสบความสำเร็จ เขากล่าวในปี 1916 ว่า

“ผมไม่ประณามการปฏิวัติ เพราะผมเชื่อมั่นเป็นขั้นตอนที่จำเป็น
ในกระบวนการของวิวัฒนาการ แต่ผมไม่เห็นด้วยกับ การปฏิวัติที่
เกิดก่อนเวลาอันสมควร เพราะมันเป็นสิ่งที่สูญเปล่า และไม่เกิดประ
โยชน์.....นี่เป็นสาเหตุที่ผมไม่ผู้หวังว่าจะได้อะไรมากนักจากการปฏิ
วัติที่กำลังเกิดขึ้นในจีน แม้ว่าผมจะมีความเห็นใจนักปฏิวัติหลาย ๆ
คน โดยส่วนตัวแล้ว ผมเห็นด้วยที่จะสร้างการปฏิวัติจากฐานข้าง

ล่างขึ้นสู่เบื้องบน ผมเชื่อว่าไม่มีทางลัดอันจะนำไปสู่ระบบการเมืองที่
มีความเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ นักปฏิวัติหลายคนต้องการปฏิ
วัติโดยไร้ทางลัด แต่ในทัศนะส่วนตัวผมเห็นว่า เราต้องให้การศึกษา
แก่ประชาชน เราต้องวางรากฐานแก่คนรุ่นต่อไป”⁷

ทางแก้ไขปัญหาในทัศนะของหู่ชื้อ ก็คือ จะต้อง
เริ่มต้นที่การศึกษา การศึกษาจะนำไปสู่การสร้างสรรค์
การพัฒนาสังคม และการเมือง⁸ ในทางปฏิบัติ หู่ชื้อพยายาม
ที่จะปฏิรูปภาษาและวรรณคดีจีน โดยโจมตีภาษาจีน
โบราณที่เข้าใจยากอันเป็นอุปสรรคต่อการที่จะแสวง
หาความรู้ เช่น เขากล่าวว่า “ไม่มีภาษาที่ตายไปแล้ว
สามารถผลิตวรรณคดีที่มีชีวิตชีวา”⁹

เมื่อการปฏิรูปภาษาและวรรณคดีได้เริ่มขึ้น โดยการ
เคลื่อนไหวของหู่ชื้อ และเจิน ตู๋ชิว ในปีค.ศ. 1917 ผลที่
เกิดขึ้นก็คือ การศึกษาสามารถขยายไปสู่ประชาชนโดยทั่ว
ไป นอกจากนั้น การปฏิรูปภาษาและวรรณคดียังได้ทำ
ทลายระบบค่านิยมดั้งเดิม หู่ชื้อคิดว่าวรรณคดีที่สร้างขึ้น
มานั้น จะต้องมุ่งสนใจกับประเด็นปัญหาทางด้านสัง
คม เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม เช่น ปัญหาความยากจน
สภาพความเป็นอยู่ของคนงาน สถานะของสตรี ฯลฯ

เมื่อความรู้และการศึกษาแผ่ขยายไปสู่ประชาชนได้ง่ายขึ้น บทกวี นวนิยาย บทความฯ เริ่มเปลี่ยนไปสู่ทิศทางใหม่ วรรณคดีแบบใหม่เริ่มสัมผัสกับสภาพความเป็นจริงของสังคมได้ดีขึ้น Chow Tse-Tsung วิเคราะห์ว่าการปฏิวัติทางด้านวรรณคดีนั้นมีบทบาทที่สำคัญยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงสังคม และการเมืองในประเทศจีนในช่วงนั้น¹⁰

จอห์น ดิวอี้ กับ ประเทศจีน (พฤษภาคม 1919 - กรกฎาคม 1921)

ในขณะที่จอห์น ดิวอี้ พำนักอยู่ในประเทศจีน ปัญญาชนเป็นจำนวนมากเริ่มสนใจความคิด และงานเขียนของเขา แนวความคิดที่เป็นวิทยาศาสตร์ของจอห์น ดิวอี้เป็นที่ดึงดูดความสนใจของปัญญาชนจีน หลังจากที่ลัทธิขงจื้อได้ถูกโจมตี ช่วงนี้จึงเป็นโอกาสเหมาะที่ปรัชญาของจอห์น ดิวอี้จะเข้าแทนที่ลัทธิขงจื้อ จอห์น ดิวอี้พยายามที่จะพัฒนาจิตใจ และสร้างทัศนะใหม่ ๆ ให้แก่ผู้ที่ฟังคำบรรยายของเขา ดิวอี้เรียกปรัชญาของเขาว่าปรัชญาที่สาม ปรัชญาที่สามดังกล่าวคือ การตรวจสอบอย่างวิเคราะห์วิจารณ์ และความคิดที่ถูกต้อง ในตอนหนึ่งของ “หน้าที่ของทฤษฎี” ดิวอี้บรรยายให้นักศึกษาจีนฟังว่า

“ปัญหาปัจจุบันของปรัชญาสังคมและการเมือง ก็คือ การค้นพบวิธีที่สามารถควบคุมพฤติกรรมของมนุษย์ โดยอาศัยความรู้และสติปัญญา ซึ่งสามารถนำไปสู่เป้าหมายปลายทางที่มีความชอบธรรมโดยการใช้เหตุผลของมนุษย์”¹¹

ในเรื่องที่ว่าด้วย “วิทยาศาสตร์และปรัชญาสังคม” จอห์น ดิวอี้ อธิบายว่า ลักษณะสำคัญของปรัชญาที่สามประกอบด้วย 1. การทดลอง 2. การศึกษาเหตุการณ์ใดเหตุการณ์หนึ่ง 3. การใช้ความรู้และสติปัญญาเพื่อเข้าใจการเปลี่ยนแปลงทางสังคม¹² ความคิดและทฤษฎีจะต้องถูกทดสอบด้วยการนำไปปฏิบัติ การตัดสินใจเรื่องความถูกต้อง และไม่ถูกต้องจะต้องได้มาจากทดลอง จุดมุ่งหมายของการทดลองก็เพื่อเพิ่มพูนความรู้และสติปัญญา เพื่อที่จะนำความรู้นั้นไปแก้ไขความไม่เป็น

ระเบียบและปัญหาต่าง ๆ

กล่าวอย่างสั้น ๆ คำบรรยายของจอห์น ดิวอี้ในประเทศจีน มุ่งไปที่ประเด็นใหญ่ ๆ 3 ประเด็น

1. วิทยาศาสตร์สมัยใหม่
2. ประชาธิปไตย
3. การศึกษา

ขณะที่ดิวอี้ อยู่ในประเทศจีนเป็นเวลา 26 เดือน

ปรัชญาของดิวอี้ แพร่หลายไปสู่ปัญญาชน นักศึกษา โดยทั่วไป ปัญญาชนจีนเริ่มคุ้นเคยกับคตินิยมของดิวอี้ เช่น “การศึกษาคือชีวิต” “เรียนรู้โดยการกระทำ” อิทธิพลของจอห์น ดิวอี้ ได้เพิ่มขึ้นในหมู่นักศึกษาจีนอย่างรวดเร็ว ปรัชญาการศึกษาของเขา เริ่มมีอิทธิพลต่อการเรียนการสอนทางด้านทฤษฎีการศึกษาในระดับวิทยาลัยครู รวมทั้งคณะศึกษาศาสตร์ในระดับมหาวิทยาลัย¹³ สาวกของดิวอี้คนอื่น ๆ เช่น เจียง เม็งหลิน (Chiang Meng-lin) ได้เริ่มถ่ายทอดความคิดของดิวอี้เข้าไปในระดับประถมและมัธยม

การศึกษาปีก่อนปีค.ศ. 1919 ซึ่งเน้นหนักไปทางการศึกษาเพื่อการทหาร (เช่นในปีค.ศ. 1912) ถูกเปลี่ยนเป็นการศึกษาแบบอเมริกันในปีค.ศ. 1919 การจัดระบบโรงเรียนได้ดำเนินตามแบบอย่างของระบบการศึกษาแบบอเมริกัน เช่น แผนการศึกษา 6-3-3 และได้มีการปฏิรูปการศึกษา ซึ่งตั้งอยู่บนหลักการดังต่อไปนี้ (1) ปรับระบบการศึกษาให้สอดคล้องกับวิวัฒนาการของสังคม (2) เชิดชูจิตใจแบบประชาธิปไตย (3) ปรับปรุงปัจเจกชน (4) ให้ความสนใจเกี่ยวกับสภาพทางเศรษฐกิจของประชาชนเป็นพิเศษ (5) เชิดชูการศึกษาเพื่อชีวิต (6) ให้ความสำคัญในการเผยแพร่การศึกษาที่เป็นสากล และ (7) ปรับปรุงระบบโรงเรียนให้ยึดหยุ่นกับสภาพท้องถิ่น¹⁴ นอกจากนั้น การปกครองตนเองในรูปการปกครองของนักเรียน นักศึกษาได้ถูกนำมาใช้ในโรงเรียน ตำราไป๋หัว (pai-hua ซึ่งเป็นตำราต่าง ๆ ที่เขียนโดยใช้ภาษาง่าย ๆ อ่านแล้วเข้าใจได้ง่าย) ได้ถูกนำมาใช้เป็นครั้งแรกในปี ค.ศ. 1920 ซึ่งเป็นอีกก้าวหนึ่งในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ

จอห์น ดิวอี้ ฟูซื่อ และ เฉิน ตู๋ชิว

ในวันที่ 4 พฤษภาคม 1919 นักศึกษาเป็นจำนวนมากในปักกิ่ง ได้ทำการคัดค้านมติข้อตกลงซานตง ภายหลังจากประชุมสันติภาพที่แวร์ซาย (Versailles Treaties) ในปี 1919 นักศึกษาและประชาชนได้ทำการคัดค้านต่อต้านญี่ปุ่น และเรียกร้องให้รัฐบาลดำเนินการปฏิรูปประเทศ¹⁵ ลักษณะร่วมอย่างหนึ่ง ก็คือ “ชาตินิยมเพื่อความอยู่รอดของประเทศ และต่อต้านจักรวรรดินิยมในการครอบงำจีน” เช่น นักศึกษามักจะถามจอห์น ดิวอี้ อยู่เสมอในขณะที่เขาอยู่ในจีนก็คือ สมควรหรือไม่ที่จีนจะรับเอาลัทธิทหารเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในระบบการศึกษาของจีน¹⁶

ลัทธิชาตินิยมเป็นสิ่งกระตุ้นให้นักศึกษา และประชาชนเข้าร่วมในขบวนการ 4 พฤษภาคม นอกจากนั้นวันที่ 4 พฤษภาคม ยังเป็นจุดเปลี่ยนแปลงของขบวนการนัก

*Hu Shih in China,
about 1920*

ศึกษาจีน กล่าวคือ ด้านหนึ่ง เป็นการเคลื่อนไหวที่สร้างความหวังในการพัฒนาประเทศจีน อีกด้านหนึ่ง เริ่มปรากฏว่ามีความแตกต่างทางความคิดในการมองปัญหา รวมทั้งวิธีการในการแก้ไขปัญหของประเทศ เช่น ความแตกต่างทางด้านความคิดระหว่าง ฟูซื่อและเฉิน ตู๋ชิว เริ่มเด่นชัดขึ้น ถึงแม้ว่า ฟูซื่อ และเฉิน ตู๋ชิว ได้เริ่มคัดค้านพวกอนุรักษนิยมมาด้วยกัน

ฟูซื่อเชื่อมั่นว่า ปัญหาพื้นฐานของประเทศจีนไม่ได้มีสาเหตุมาจากปัญหาทางการเมือง ดังนั้นการสร้างวัฒนธรรมแบบใหม่จะต้องมาก่อนการแก้ไขข้อผิดพลาดทางด้านการเมือง ฟูซื่อจึงมุ่งไปที่การปฏิรูปทางการศึกษา วรรณคดี การวิจัยทางวิชาการ เท่านั้น แต่เขาไม่ได้เน้นไปที่ปัญหาความไม่เป็นประชาธิปไตยของประเทศจีนในตอนนั้น¹⁷ สำหรับ เฉิน ตู๋ชิว เขาเริ่มเปลี่ยนทัศนคติของเขา และเริ่มสนใจในอุดมการณ์มาร์กซิสต์มากขึ้น ภายหลังเหตุการณ์ 4 พฤษภาคม 1919 เขาเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจัง

เฉิน ตู๋ชิว ได้ถูกจับในเดือนกรกฎาคม 1919 (ข้อหาแจกใบปลิวต่อต้านรัฐบาล) ในที่สุดเฉิน ตู๋ชิว ได้เปลี่ยนความคิดความเชื่อของเขา โดยหันไปนิยมในอุดมการณ์มาร์กซิสต์ในปลายปี 1919

การถกเถียงกันระหว่างฟูซื่อ และ เฉิน ตู๋ชิว ในประเด็น “ปัญหาและลัทธิ” ได้เปิดเผยถึงทัศนคติที่แตกต่างกันระหว่างบุคคลทั้งสอง ฟูซื่อคิดว่าปัญญาชนควรศึกษาถึงปัญหาต่าง ๆ ให้มาก และพูดถึงลัทธิให้น้อย ๆ (study more problems, talk less isms) เขากล่าวว่า

“อันตรายอันใหญ่หลวงของ ‘ลัทธิ’ ก็คือ เป็นสิ่งที่สร้างความพอใจขึ้นในหมู่ชนและทำให้คนเหล่านั้นเชื่อว่าตนกำลังแสวงหาขบักกันจะช่วยจัดปัญหาขั้นมูลฐาน ดังนั้นจึงไม่จำเป็นต้องเสียเวลาในการที่จะศึกษาหาทางเพื่อคลี่คลายปัญหาต่าง ๆ”¹⁸

สำหรับเฉิน ตู๋ชิวเมื่อเขาผิดหวังกับสภาพทางการเมืองที่ปราศจากการพัฒนาภายหลังเหตุการณ์ 4 พฤษภาคม 1919 เขาคิดว่าอุปสรรคในการพัฒนาประเทศ สืบเนื่องมาจากการขึ้นมามีอำนาจของพวกขุนศึกและนัก

การเมือง เขาเรียกร้องให้กลับไปพิจารณาถึงสภาพความเป็นจริงทางการเมืองของจีน จอห์น ดิวอี้ เห็นด้วยกับ เจิน คู้ชิว ในประเด็นที่ว่าขุนศึกเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เช่นเมื่อเกิดการสู้รบระหว่างขุนศึกกลุ่มต่าง ๆ พวกขุนศึกจึงประมาณไปในการสู้รบแทนที่จะนำไปใช้ในการพัฒนาประเทศ¹⁹

ในปี 1917 หูซื่อได้ปฏิเสธที่จะตกเตียง หรือเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นเวลา 20 ปี เป็นที่เห็นได้ชัดว่า หูซื่อไม่ได้มุ่งความสนใจไปที่ปัญหาทางการเมืองซึ่งเป็นปัญหาพื้นฐานของจีนในตอนนั้น แต่ตัวเขาเองก็ไม่สามารถหลีกเลี่ยงที่จะพูดถึงการเมือง และวิจารณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงหลังของชีวิตของเขา

ความเสื่อมของอิทธิพลทางความคิดของจอห์น ดิวอี้

อาจกล่าวได้ว่าในช่วง ค.ศ. 1919 ถึง ค.ศ. 1927 พรรคของจอห์น ดิวอี้ ครอบงำความคิดทางการศึกษาของจีน ในช่วงนี้ ความคิดของเขามีอิทธิพลต่อปัญญาชนจีนเป็นจำนวนมาก แต่ภายหลังที่พรรคก๊กมินตั๋ง (Kuomintang) ขึ้นมามีอำนาจในปีค.ศ.1927 อิทธิพลของจอห์น ดิวอี้ เริ่มเสื่อมสลายลง พรรคก๊กมินตั๋งได้ใช้ลัทธิชาตินิยมเข้าแทนที่ลัทธิการทดลองของจอห์น ดิวอี้ พรรคก๊กมินตั๋งได้ทบทวนเป้าหมายทางการศึกษา เพื่อที่จะเน้น “ลัทธิชาตินิยม” และ “ความเป็นจีน” ในหมู่นักเรียนนักศึกษา ภายหลังที่พรรคคอมมิวนิสต์จีนขึ้นมามีอำนาจในปีค.ศ.1949 จอห์น ดิวอี้ได้ถูกโจมตีจากพรรคคอมมิวนิสต์จีน ในปีค.ศ.1950 ว่า

“ถ้าเราต้องการที่จะวิพากษ์วิจารณ์ทฤษฎีการศึกษาแบบเก่า เราต้องเริ่มที่ดิวอี้ ความคิดทางการศึกษาของดิวอี้ ได้ครอบงำและควบคุมการศึกษาของจีนเป็นเวลากว่า 30 ปี ปัญหาทางสังคมและปัญหาต่าง ๆ ไปของเขายังมีอิทธิพลต่อคนจีนเป็นจำนวนมากหนึ่ง”²⁰

ตั้งแต่ปีค.ศ. 1949 เป็นต้นมา จอห์น ดิวอี้ และหูซื่อได้กลายเป็นสัญลักษณ์แห่งการโจมตีวัฒนธรรมอเมริกา

A portrait bust of Hu Shih by Lucile Swan, done in Peiping in the early 1930s

กัน และลัทธิปฏิรูป (Reformism) เช่น หูซื่อถูกโจมตีว่า “เหมือนชายที่มีร่างกายเป็นจีนแต่มีสมองเป็นคนอเมริกัน” พรรคคอมมิวนิสต์จีนได้เขียนบทความหลาย ๆ บทความขึ้น เพื่อรณรงค์ปล้ำล้างความคิดของหูซื่อที่เคยมีอิทธิพลต่อระบบการศึกษาของจีน และได้สร้างทฤษฎีการศึกษาที่สอดคล้องกับแนวนโยบายของพรรคคอมมิวนิสต์ขึ้นมาใหม่ ในอันที่จะรับใช้การศึกษาของคนส่วนใหญ่

บทส่งท้าย

จอห์น ดิวอี้ อยู่ในประเทศจีนพร้อม ๆ กับเหตุการณ์วันที่ 4 พฤษภาคม 1919 อุดมการณ์และกระแสความคิดแบบตะวันตก เช่น ลัทธิเสรีนิยม ลัทธิอนาธิปไตย (Anarchism) ได้รับการถกเถียงกันในหมู่ปัญญาชนจีน

不，亦會風行；一度出使；瞬成黃粱；
 是依舊，翺孫稱王。
 五胡運動，早露鋒鏃；獨立評論
 胡適

A postwar caricature by Loh Han-ying (pseud. Chang Kwong-tso). The inscription on the blackboard says, "Education first." The verse at left remarks upon the decline in Hu's reputation since the beginning of his affiliation with the Nationalist government.

คุณค่าและสถาบันดั้งเดิมได้ถูกทำลายโดยคนรุ่นใหม่
 ลัทธิการทดลองเป็นทางเลือกหนึ่งในทางเลือกอื่น ๆ หูซื่อ
 ซึ่งเป็นตัวแทนของลัทธิการทดลองไม่ได้เสนอทางแก้ปัญห
 พื้นฐานของจีนอย่างมีประสิทธิภาพ ข้อวิจารณ์ประการ
 หนึ่งที่มีต่อหูซื่อ ก็คือ ความคิดของเขาค่อนข้างที่จะอุดมคติ
 เกินไป เขาไม่ได้พิจารณาถึงเงื่อนไขทางการเมือง ตลอดจน
 จนสภาพสังคมที่ขาดความเป็นปึกแผ่น ซึ่งไม่เอื้ออำนวย
 ในลัทธิการทดลองถูกนำไปปฏิบัติอย่างจริงจัง²¹เมื่อ
 เปรียบเทียบกับ เหมา เจ๋อตุง (Mao Tse-Tung) ในด้านทฤษฎี
 (Theory) กับการปฏิบัติ (Practice) ความคิดในเรื่อง "การ
 ปฏิบัติ" ของเหมา เจ๋อตุง คล้าย ๆ กับ "ลัทธิการทดลอง"
 ของหูซื่อ แต่เหมาได้ประสานทฤษฎีกับการปฏิบัติ
 เข้าด้วยกัน โดยอิงอยู่กับลัทธิคอมมิวนิสต์ (Communism)
 และนำเหมาไปสู่การต่อสู้แบบสงครามกอง
 โจร และการปลุกจิตสำนึกของชนชั้นชาวนาและ
 กรรมกร

เปลี่ยนแปลงของสังคมให้เร็วขึ้นโดยใช้ความคิดแบบ
 ตะวันตกที่เป็นวิทยาศาสตร์ในการทำลายสังคมจีน
 โบราณ ดิวอี้และหูซื่อคิดว่า การศึกษาสามารถนำไปสู่การ
 เปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเมือง แต่ภายใต้ระบบการ
 เมืองที่ขาดประสิทธิภาพ ความเป็นประชาธิปไตย ความเป็น
 อันหนึ่งอันเดียวกัน จึงไม่เอื้ออำนวยให้สามารถนำ
 ความคิดในเรื่องลัทธิการทดลอง ไปปฏิบัติให้สัมฤทธิ์ผล
 ได้ นอกจากนั้น หูซื่อและปัญญาชนคนอื่น ๆ ที่มีแนว
 ความคิดคล้ายคลึงกัน ขาดฐานอำนาจทางการเมืองที่แข็ง
 แกร่งที่จะให้ความสนับสนุน ดังนั้น เป้าหมายที่จะสร้าง
 วัฒนธรรมแบบใหม่ และสร้างความทันสมัยทางการเมือง
 เศรษฐกิจ และสังคม แก่ประเทศจีน จึงต้องล้ม
 เหลวลง จอห์น ดิวอี้ กล่าวว่า "มันจะต้องใช้เวลาานพอสมควร
 ในการที่จะพัฒนาจิตใจให้เป็นไปตามแบบแผนใหม่" แต่
 เหมา เจ๋อตุงเข้ามามีอำนาจพร้อมกับคำขวัญ "รับใช้ประ
 ชาชน" และทำการเปลี่ยนแปลงประเทศจีนตามอุดมการณ์
 และความคิดความเชื่อของเขาแบบพลิกแผ่นดิน

ส่วน จอห์น ดิวอี้ ความคิดของเขาได้มีอิทธิพล
 อย่างมากต่อระบบการศึกษาของจีน ดิวอี้ได้เร่งอัตราการ

Notes

- 1 Lloyd E. Eastman, "The Disintegration and Integration of Political Systems in Twentieth China" in **Chinese Republican Studies Newsletter** V.1 NO. 3 April, 1976 pp. 2-3
- 2 Eastman, *Ibid.*, p.4
- 3 Howard L. Boorman and Richard C. Howard, **Biographical Dictionary of Republican China**. (New York: Columbia University Press, 1968) p.168
- 4 Hu Shih, **The Development of the Logical Method in Ancient China**. (Shanghai: The Oriental Book Company, 1922) p.1
- 5 Hu Shih, quoted in Jerome B. Grieder, **Hu Shih and the Chinese Renaissance: Liberalism in the Chinese Revolution, 1919-1937**. (Cambridge: Harvard University Press, 1970) p.47
- 6 Grieder, *Ibid.*, p.50
- 7 Hu Shih, quoted in Grieder, p.70
- 8 Nancy F. Sizer, "John Dewey's Ideas in China 1919 to 1921" in **Comparative Education Review** (October 1966)
- 9 Hu Shih, **The Chinese Renaissance**. (New York: Paragon Book, 1963) pp.50-51
- 10 Chow Tse-Tsung, **The May 4th Movement: Intellectual Revolution in Modern China** (Cambridge: Harvard University Press, Fifth Printing, 1980) p.228
- 11 Robert W. Clopton and Tsuin-Chen, Ou trans. & eds. **John Dewey: Lectures in China 1919-1920** (Honolulu: University Press of Hawaii, 1973) p.53
- 12 Clopton, *Ibid.*, p.58
- 13 Clopton, *Ibid.*, p.22
- 14 Clopton, *Ibid.*, p.23
- 15 Chow Tse-Tsung, *Ibid.*, p.1
- 16 John Dewey and Alice Chipman Dewey, **Letters from China and Japan** Evelyn Dewey ed. (New York: E.P. Dutton & Co., 1920) p.180
- 17 Chow Tse-Tsung, *Ibid.*, p.230
- 18 Grieder, *Ibid.*, p.124
- 19 William W. Brickman, **John Dewey's Impression**. (Bureau of Publication: Columbia University, 1964) p.171
- 20 Clopton, *Ibid.*, p.26
- 21 Barry Keenan, **The Dewey Experiment in China: Educational Reform and Political Power in the Early Republic**. (Cambridge: Harvard University Press, 1977) p.79, 161. ก่อนหน้าชื่อ Kang Youwei ได้เคลื่อนไหวให้ราชวงศ์ชิงปฏิรูปประเทศ แต่ Kang Youwei ก็ประสบความสำเร็จล้มเหลว ดูตัวอย่างเช่นงานของ Jonathan D. Spence, **The Gate of Heavenly Peace: The Chinese and Their Revolution 1895-1980**. (London: Faber and Faber, 1981)

Bibliography

- Boorman, Howard L. and Richard C. Howard. **Biographical Dictionary of Republican China**. New York: Columbia University Press, 1968.
- Brickman, William W. **John Dewey's Impression**. Bureau of Publication: Columbia University, 1964.
- Chow, Tse-Tsung. **The May Fourth Movement: Intellectual Revolution in Modern China**. Cambridge: Harvard University Press, Fifth Printing, 1980.
- Clopton, Robert W. and Tsuin-Chen, Ou trans. & eds. **John Dewey: Lectures in China 1919-1920**. Honolulu: The University Press of Hawaii, 1973.
- Dewey, John and Alice Chipman Dewey. **Letters from China and Japan** Evelyn Dewey ed. New York: E.P. Dutton & Co., 1920.
- Eastman, Lloyd E. "The Disintegration and Integration of Political Systems in Twentieth China" in **Chinese Republican Studies Newsletter**. V.1. NO.3 April, 1976.
- Grieder, Jerome B. **Hu Shih and the Chinese Renaissance: Liberalism in the Chinese Revolution, 1919-1937**. Cambridge: Harvard University Press, 1970.
- Hu Shih. **The Chinese Renaissance**. New York: Paragon Book, 1963.
- Hu Shih. **The Development of the Logical Method in Ancient China**. Shanghai: The Oriental Book Company, 1922.
- Keenan, Barry. **The Dewey Experiment in China: Educational Reform and Political Power in the Early Republic**. Cambridge: Harvard University Press, 1977.
- Sizer, Nancy F. "John Dewey's Ideas in China 1919 to 1921" in **Comparative Education Review**. October, 1966.
- Spence, Jonathan D. **The Gate of Heavenly Peace: The Chinese and Their Revolution 1895-1980**. London: Faber and Faber, 1981.